

יד. לקתה באחת מכליותיה. כן דעת רכיש בר פפא, ועולא חולק. (נקובת כליה – אינה טרפה. רש"י. וע"ע להלן נה).

טו. סימנים שנדלדלו ברובם (שנתלשו בכמה מקומות ומחוברים מעט כאן ומעט כאן. רש"י. ור"ח פרש (עפ"י המסקנא דלהלן מד.), שנתפרדו זה מזה).

טז. נעקרה צלע מעיקרה (שמואל. ויש מצריכים רוב צלעות מצד אחד. וי"א רוב שני צדדים, כדלהלן נב). יז. גולגולת שנחבסה (= שנחבטה ונתמעכה) ברובה, (גם אם לא נפתחה).

יח. נקרע (או ניטל) רוב הבשר החופה את הכרס. (יש מפרשים שזהו 'נקרע רוב הכרס החיצונה' המוזכר לעיל. ונחלקו הראשונים בעומקו של קרע זה. ע' רמב"ם שחיטה ט, ב ובנו"כ; חדושי הרשב"א והר"ן).

ב. נחלקו תנאים האם טרפה חיה לאורך זמן (תנדבר"י; ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל – זוהי טרפה שאעפ"י שחיה – לא תאכל). אם לאו (תנא דמתניתין; זאת החיה אשר תאכלו – חיה אכול, שאינה חיה אל תאכל, וכאילו כתוב 'זאת חיה' – ולא אחרת).

וע' להלן נו בפירוט השיטות על משך זמן חיותה.

(כתב מהרש"ל, שלכו"ע יש מיעוטא דמיעוטא טרפות, שהן חיות).

דף מג

עד. א. כמה מיני טרפות ישנם?

ב. מיני טרפות שע"י ניקוב – האם מועילה להם סתימה טבעית, ע"י אבר אחר הסותם או ע"י קרום שעלה מחמת המכה?

ג. נקבו שני עורות הושט, זה שלא כנגד זה – האם זו טרפה? וכיצד הדין כיוצא בזה בקורקבן?

ד. מה דין ספק דרוסה וכיצד היא בדיקתה?

ה. ישב (= נתחב) לו קוץ בוושט – האם חוששים שמא ניקב והעלה קרום? ומה בין זה ובין ספק איסור, המחייב באשם-תלוי, וכן ספק שנולד ע"י מציאת סכין-שחיטה פגומה, או ספק טומאה?

א. אמר עולא: שמונה מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני; –

נקובה (שמונה טרפות יש בנקובה / תשעה / עשרה – כנ"ל); פסוקה (בשני אברים, כנ"ל); נטולה (בכלל זה גלודה – שניטל עורה. וכן בוקא דשף מדוכתיה, וכן נדלדלו סימנים); חסורה (בכלל זה נחתכו רגליה, וכן חילוף בריאה); קרועה (בשר החופה את הכרס); דרוסה; נפולה; שבורה (בכלל זה עקירת צלע וחביסת גולגולת).

לדעת רכיש יש מין-טרפה נוסף – לקותא (לקתה הכליה).

ב. מרה שניקבה וכבד סותמתה – כשרה (ר' יצחק בר"י בשם ר' יוחנן). וכן ניקב עור אחד של שני עורות הושט, והשני לא ניקב והרי הוא סותמו. וכן ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים (– הקליפה הפנימית), או להפך. (וכן ריאה שניקבה ודופן סותמתה (מת.). או סתימת ירכיים בחלחולת (ג.). – כשרה. וכיו"ב שתי אונות שנסרכו להדדי – ע' להלן מו:).

אבל אמר רבא: קרום שעלה מחמת מכה וסתם את הנקב, אפילו סתימה עבה – פסולה, שאין הסתימה מתקיימת. (רש"י. וכתב רש"י ושאר ראשונים, שהוא הדין בכל הנקבים, ולא דוקא בוושט ובריאה. ומדברי

הרא"ה (בדק הבית נג) נראה שחולק. ואולם כתבו הפוסקים שאין הלכה כן, ואפילו כסניף. ויש פרשו דברי הרא"ה באופנים אחרים – ע' זכר יצחק ח"ב יח כ; חזון איש ד, י; שבט הלוי).
האחרונים דנו בשניקב עור אחד משני עורות, באופן שאינה טרפה, והעלה קרום וסתם, ואח"כ ניקב העור השני – האם מועילה הסתימה הראשונה אם לאו. ע' פמ"ג מה; שפתי דעת נט; פנים מאירות ח"א א; בית הלוי ח"ב יח-יט; זכר"י שם).

ג. נקבו שני עורות של הוושט, זה שלא כנגד זה – מר זוטרא בשם רב פפא הכשיר, אבל רב אשי חולק, כיון שע"י תנועות הוושט באכילה ובפעיה – פעמים שהנקבים מזדמנים להיות זה כנגד זה. (ואם הנקבים בשני צדדים, שאי אפשר להם להיות מקבילים בשום פנים – יש מי שכתב שכשרה. וי"א שאסור מדרבנן עכ"פ, שלא חלקו חכמים. עפ"י פוסקים).
ובקורקבן כגון זה – רב פפא פסל (משום שהמאכל מתאסף שם ונכנס בנקב זה ויוצא בנקב השני. רש"י), ואילו רב אשי הכשיר, שכיון שהוא נח – הנקבים עומדים במקומם.

ד. ספק דרוסה – נחלקו בה אמוראים (נג: ושם פסקו שחוששים לספק דרוסה. וטעם הדבר, הגם שהבהמה הוחזקה כשרה – כיון שהדרוסה מצויה. תוס'. ויש סוברים שכל ספק-טרפה מותר). ועולא סבר שאין חוששים לה. אבל רבה סבר שחוששים, וצריכה בדיקה בבשר לראות שלא האדים. (כמה מן הראשונים מפרשים שמדברי רבה אין לשמוע כלום לענין חשש בספק דרוסה).
ובעוף, בודק הקנה מבחוץ ושוחטו, ואחר השחיטה הופך את הוושט ובודקו, שאין לוושט בדיקה מבחוץ, בעור האדום, כי אין טיפת דם ניכרת שם, אלא בצדו הפנימי, הלבן. וראה ביתר הרחבה להלן נג.
א. אבל בבהמה (שצריכה שחיטה גם בוושט) – רש"י כתב שאפשר לבודקו לאחר שחיטה ואין השחיטה פוגעת באפשרות הבדיקה, והתוס' חולקים.
ב. נחלקו הראשונים אם מועילה בדיקה מבחוץ לספק נקב, שמא דוקא לחשש דרוסה אין מועילה, שהאדמומית אינה ניכרת, אבל נקב ניכר – ע' לעיל כח.
ג. מבואר מדברי הרא"ש שיש לבדוק הוושט גם מבחוץ אלא שלא די בבדיקה זו עד שיבדוק מבפנים).
ע"ע להלן נג – פירוט אופנים ספק דרוסה ובדיקתה.

ה. ישב לו קוץ בוושט (ואין בו קורט דם מבפנים. רש"י. והתו' כתבו שאין לחוש אפילו יש מבפנים, אם אין דם מבחוץ) – עולא אמר: אין חוששים שמא ניקב (והעלה אח"כ קרום, ולכך אין הנקב ניכר) ופסול. ואמרו, שעולא סובר שאין לחוש בספק דרוסה, אבל לפי הדעות החוששות – הוא הדין כאן יש לחוש. (וכן הלכה. עפ"י הרי"ף ותוס' ושאר ראשונים. ונחלקו אם חוששים גם כשאין שם קורט דם. וכמה ראשונים פוסקים כעולא. ע' רא"ש והג"א). ודוקא ישב, אבל נמצא קוץ בוושט אינו כלום, שהרי כל חיות הבר אוכלות קוצים.
ורק בזה הכשיר עולא, לפי שהבהמה בחזקת כשרה (עפ"י תוס'), ואינו דומה לשתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן – שהחזקת איסור לפנינו. (ואפילו חתיכה אחת מסופקת – עכ"פ אין בה חזקת התר. תוס').
וכן השוחט בסכין ונמצאת פגומה – הרי נולדה ריעותא לפנינו, ולכן חוששים. וספק טומאה – הלכה למשה מסיני היא שברה"י טמא וברה"ר טהור, ואין למדים משם.

דפים מג – מד

עה. מהו תורבץ הוושט? האם הוא מקום כשר לשחיטה? ומה הדין כשניקב? מהם גבולות המקום הראוי לשחיטה בוושט?

תורבץ הושט (הוא מקום דיבוק הושט בלחי) – נחלקו בו החכמים; מרי בר עוקבא אמר שמואל: כל שחותכו ומרחיב (– פתח חלל הושט) זה הוא תורבץ הושט. (אבל במקום שחותכו ועומד במקומו – זהו וושט עצמו). לרב ביבי בר אביי: כל שחותכו ועומד במקומו – זהו תורבץ, (וושט עצמו – כל שחותכו ומתכווץ). יונה אמר זירא מובלעתא – כלומר, מקום בית הבליעה, סמוך לראש הנקב – הוא הקרוי תורבץ, וארכו פחות מאורך שעורה ויותר מחטה (רב אויא).

(יש מפרשים ששיעור זה נאמר ביונה, ואולם מרש"י משמע ש'יונה' – שם חכם, ואמר משמו של ר' זירא. ע' חכמת שלמה, מעדני יו"ט ומהר"ם).

רב, אליבא דרב יהודה תלמידו, סובר שתורבץ הושט הוא מקום שחיטה ושמואל חולק. לרב – נקב בתורבץ דינו כנקב בוושט ומטריף במשהו. לשמואל – אינו פוסל אלא נקב ברובו. התחיל שחיטתו בתורבץ במשהו וגמר בוושט – רבא הורה לאסור. והשיבו על הוראתו זו, שהרי אין לתפוס כחומרת שתי הדעות, והלא בין לרב בין לשמואל כשר. ואולם מסקנת הגמרא כפי שמסר רב טבות בשם רמי בר יחזקאל, שרב אוסר במשהו הגם שאינו מקום כשר לשחיטה, ואין כאן הוראות סותרות. והסיקו שמקום השחיטה בוושט מתחיל (בצד העליון, לכיוון הראש) לאחר שמניח כדי תפיסת יד (כשלש ארבע אצבעות. רש"י. וי"א: כדי שתי אצבעות. עתוס', רי"ף. או אחיזת חודי צפרנים. רש"י עפ"י שמועה. וכ"ז בבהמה וחיה, אבל בעוף – הכל לפי גדלו וקטנו. וי"א ששיעור זה שאמרו כאן – בשור הגדול. 'לצאת ידי ספק כל מה שיוכל להרחיק מרחיק, לחוש לכל השיעורין היכא דאפשר' רשב"א). ובסופו – עד מקום שמשעיר (= בליטות כעין שערות). ובשור, מקום זה מתחיל בטפח הסמוך לכרס. משם ואילך – זהו הכרס הפנימי.

דף מד

עו. מה דין הבהמה במקרים דלהלן?

- א. ניטל תורבץ הושט מן הלחי.
- ב. סימנים שנדלדלו ברובן.
- ג. ניטל הלחי התחתון.
- ד. נפסקה הגרגרת (לרחבה) ברובה.

א-ב. ניטל תורבץ הושט מן הלחי – הסיקו בגמרא שאם ניטל כולו, פסולה משום עיקור סימנים. ואם ברובו – אם ניקלף התורבץ מן הבשר בצד אחד, והמיעוט מחובר כולו בצד השני – כשרה, (שחזור ומבריאי). ואם נפרק מכמה מקומות, והמיעוט המחובר אינו מחובר כאחד – פסול, שחלש הוא ביותר ואינו חוזר לקדמותו. ובאופן זה אמרו שסימנים שנדלדלו ברובן – טרפה. (רש"י, רמב"ן, ר"ן). (לפרוש ר"ח ורבנו גרשום, החילוק אינו בין רוב במקום אחד לכמה מקומות, אלא דלדול סימנים ברובן שפסול היינו שנפרדו הסימנים זה מזה. אבל כשנעקר רוב התורבץ ומיעוטו מחובר – כשר. וברא"ש (בדעת הרי"ף) משמע שהרכיב את שני הפירושים, ובין שנתפרדו זה מזה ברובן, בין שנדלדלו מן הלחי הנה והנה – פסול. והרשב"א פרש דעת הרי"ף שאם נעקר רוב התורבץ בכל אופן פסול, ואם נפרדו שני הסימנים ברובם זה מזה – כשר).

ג. ניטל לחי התחתון – כשר. ודוקא באופן שהסימנים מעורים בבשר ואינם עקורים, והלחי בלבד נגמם מן הבשר שממעל לסימנים.